

شورای عالی حوزه علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه های علمیه خاوران
تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)
مدرسه علمیه فاطمه الزهراء (س) داراب

عنوان پایان نامه:

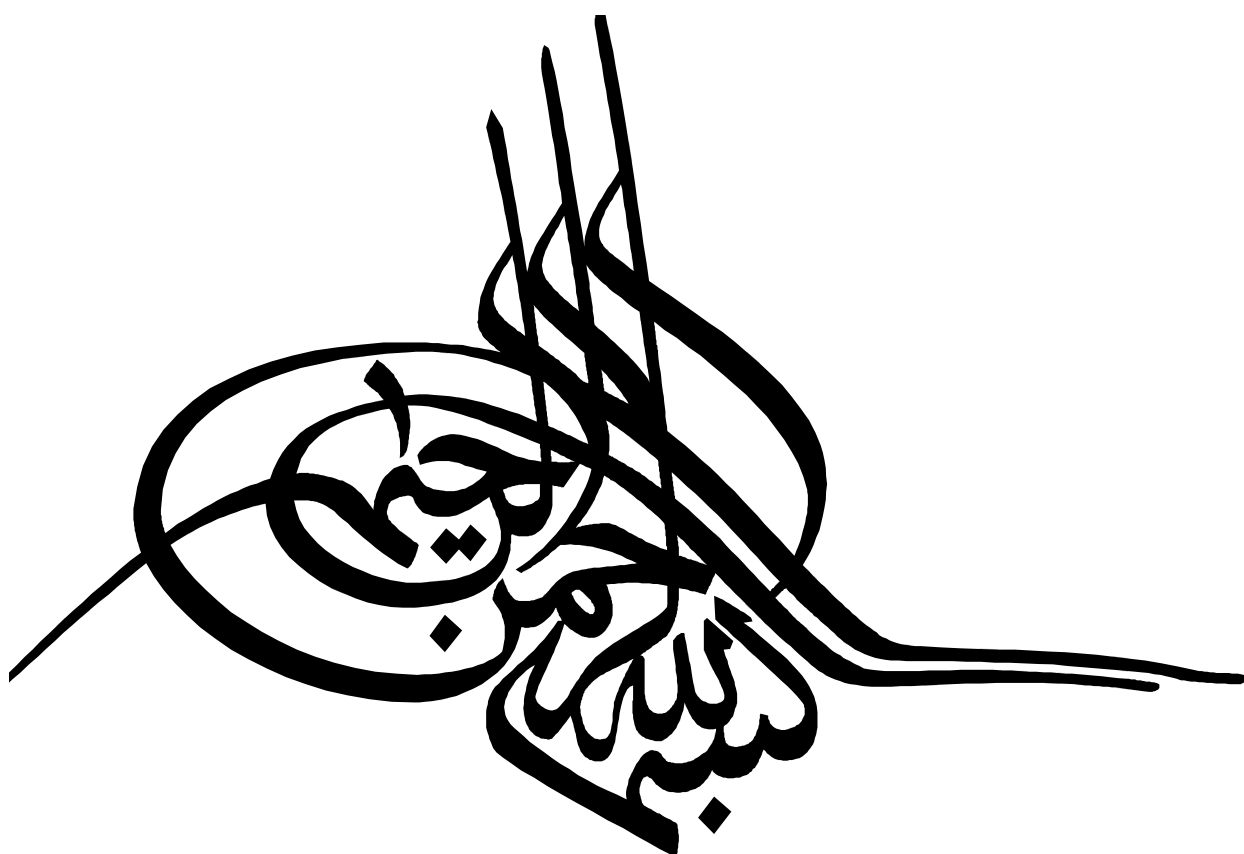
بررسی حضانت از دیدگاه
قرآن، روایات، فقه و حقوق

استاد راهنما:
سرکار خانم فهیمه خورشیدی

استاد داور:
حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای طلعتی

محقق:
رقیه محمدی

تاریخ ارائه:
زمستان ۹۲

تحمیدیه:

سپاس خدای را؛ او را سپاس می گوئیم همچون سپاس گفتن انسان موحد که در توحید او جز پادشاه حقیقی، همه چیز محو و متلاشی است و او را به بزرگی می ستاییم همچون ستایش کسی که به وضوح می گوید: همه چیز بجز خدای تعالی بیهوده و پوچ است و باکی هم ندارد؛ براستی که تمام موجودات آسمانها و زمین هرگز مگس و پروانه ای را نیافریده اند هر چند که همه با هم برای چنین کاری هم دست شوند و او را سپاس می گوئیم، زیرا که او آسمان را چون سقفی برای بندگانش برافراشته و زمین چون بساط و فرش برای ایشان مهیا کرده است و شب را بر روز پوشانده، پس شب را پوشش و روز را وسیله زندگی قرار داده است تا در جستجوی احسان او پراکنده شوند و برای رفع نیازها به پاخیزند؛ و بر پیامبر خدا (ص) که مؤمنان با لب تشنه بر حوض (کوثر) او وارد می شوند و سیراب از آن خارج می گردند و بر خاندان و اصحابش درود می فرستیم، آن اصحابی که در راه نصرت دین وی کمر بسته بودند و هیچ گاه اظهار گرفتگی و خستگی نکردند و سلام فراوان ابلاغ می کنیم^۱.

۱- فیض کاشانی، محجّه البیضاء، ص ۳

اهدائیہ:

این پایان نامہ ناچیز را تقدیم می دارم بہ:

دوازده ستاره آسمان ولایت و امامت
حضرت علی(ع) و یازده فرزند آن حضرت.

تشکر و قدر دانی

«من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق»

ضمن ثنا و تشکر خداوند که هر چه توفیق و و لطف است از او می باشد. از عنایات و لطف و توجه مؤسس محترم حوزه جناب آقای عندلیبی، و مدیریت محترم حوزه سرکار خانم معصومی و همچنین از معاونت پژوهشی حوزه و تمام کسانی که در این مدت به من منت نهادند و مرا راهنمایی نمودند کمال تشکر و قدردانی را دارم.

تشکر و سپاس خویش را از لطف و محبت کامل استاد راهنما، سرکار خانم رهبر که مرا در این راه راهنمایی و هدایت فرمودند ابراز می نمایم.

همچنین تشکر می کنم از سرکار خانم خورشیدی، استاد مهربان گرامیم که مرا در این راه همراهی نمودند و همچنین سرکار خانم کمالی امیدوارم که این برگ سبز مقبول درگاه حق قرار گیرد.

بنابراین در صورت فوت یکی از ابوین حضانت طفل با آن که زنده است خواهد بود هر چند متوفی پدر طفل بوده و برای او قیم معین کرده باشد. مرحوم صاحب جواهر می‌فرماید: هرگاه یکی از ابوین بمیرد، فرد باقی مانده بلا معارض می‌ماند.

بنابراین نباید با گرفتن فرزند و خارج کردنش از تحت حضانت او به وی ضرر وارد نمود بلکه ظاهر نصوص وارده نیز همین است؛ چه اینکه در آن نصوص به أحقیت مادر و در مورد پسر تا زمان از شیر گرفتن و دختر تا ۷ سالگی اشاره شده است و از آن پس، حق تقدم با پدر است؛ بنابراین اصل حق حضانت برای والدین ثابت و مسلم است و لیکن در هر دوره‌ای یکی بر دیگری مقدم است و أحقیت زمانی معنی دارد که هر دو زنده باشند و در صورتی که یکی بمیرد حق فقط برای صاحب حق وجود دارد و فرض أحقیت در این فرض معنی ندارد و ظاهر همین معنی موجب اتفاق نظر فقها، در این مسأله شده است.

پیشنهادات

حضانت، حق، تکلیف، سقوط حضانت، ولایت ابوینی، تعلیم و تربیت خانواده هسته اولیه و شالوده جامعه بشری است؛ به همین جهت حمایت از خانواده و تأمین حقوق افراد آن، از سوی دولتها و قانونگذاران از اهمیت ویژه ای برخوردار است. در این راستا باید دولت ها برای حفظ و تأمین نظم اجتماع و سلامت جامعه، بر روابط افراد در چهار چوب خانواده نظارت داشته باشد و آن گاه که ظلمی بر کسی - بخصوص کودکان - می رود، اعمال قدرت نمایند. البته صرفاً با وضع قوانین نمی توان حقوق افراد، بویژه کودکان را که موضوع بحث است، تأمین نمود؛ بلکه برای رسیدن به جامعه مطلوب علاوه بر قانون، باید زمینه اجرایی قانون را نیز فراهم ساخت.

دولت (حکومت) نیز باید ضمن حفظ حریم خصوصی خانواده و تأیید حقوق افراد، بنا به وظیفه خویش از ایشان حمایت کند. و با آگاهی دادن به جامعه و بالا بردن سطح فرهنگ جامعه، شناساندن ارزش های اخلاقی و اجتماعی، زمینه اجرای قوانین حمایتی را فراهم سازد.

منابع و مأخذ

- ۱- قرآن کریم.
- ۲- ابراهیمی، حائر، حق حضانت و نگهداری کودک، کاوشی نو در فقه، نشر سازمان تبلیغات، بی جا، ۱۳۸۶.
- ۳- بهشتی، امجد، اسلام و حقوق کودک، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، چاپ چهارم.
- ۴- بحرانی، شیخ یوسف، الحقائق الناضره، مؤسسه النشر الاسلامی، قم، ج ۲۵.
- ۵- پاسخ و پرسش کمیسیون استفتائات شورای عالی قضایی، روزنامه رسمی، تهران، چاپ اول، ۱۳۶۳.
- ۶- توفیق حسن فرج، احکام الاحوال الشخصیه، الدار الجامعیه، بیروت.
- ۷- زین الدین بن علی العاملی (شهید ثانی)، مسالک الافهام، مؤسسه المعارف الاسلامیه، قم، چاپ اول، ۱۴۱۶ ق.
- ۸- جعفری لنگرودی، محمدجعفر، ترمینولوژی حقوق، تهران، گنج دانش، ۱۳۶۷.
- ۹- خوانساری، السید احمد، جامع المدارک، مؤسسه اسماعیلیان، قم، چاپ دوم، ۱۳۶۴.
- ۱۰- طبرسی، فضل بن حسن، مجمع البیان، بیروت، دارالمعرفه، ۱۴۰۸ ق.
- ۱۱- شیخ صدوق، خصال، مکتب الاسلامیه، تهران.
- ۱۲- شایستگان سیدعلی: حقوق مدنی، انتشارات طه، چاپ اول.
- ۱۳- شهید ثانی؛ الروضه البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة، بیروت، لبنان، دار احیاء التراث العربی، بی تا، الطبعة الثانية.
- ۱۴- حسینی، سیدعلی: ترجمه و شرح لمعه، انتشارات دارالعلم، ۱۳۷۵.
- ۱۵- حبیبی تبار، جواد؛ گام به گام با حقوق خانواده، قم، نشر گام به گام، چاپ دوم ۱۳۸۳.
- ۱۶- حلی، تحریر الاحکام، کتاب النکاح، مؤسسه طوس، مشهد چاپ سنگی.
- ۱۷- حسین بستان نجفی و دیگران، اسلام و جامعه شناسی خانواده، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، قم، ۱۳۸۹.
- ۱۸- جعفری لنگرودی، محمدجعفر، ترمینولوژی حقوق، تهران، گنج دانش، ۱۳۶۷.
- ۱۹- فخر المحققین، ایضاح الفوائد، مؤسسه اسماعیلیان، قم، ج ۳.
- ۲۰- قربان نیا، ناصر، و همکاران، بازپژوهی حقوق زنان، امور مشارکت زنان، ۱۳۸۴، تهران.
- ۲۱- عاملی، الحر، وسایل الشیعه، کتابفروشی اسلامیه، تهران، چاپ ششم، ۱۳۶۷.
- ۲۲- کلینی، محمد بن یعقوب، الکافی، بیروت، دارالتعارف، ۱۴۱۱ ق.

- ۲۳- کاشانی، الصافی، دارالکتب الاسلامیه، قم، ۱۳۸۶.
- ۲۴- کاتوزیان، ناصر، حقوق مدنی (خانواده)، تهران، انتشارات بهنشر، چاپ چهارم.
- ۲۵-، مقدمه علم و حقوق، تهران، انتشارات بهنشر، چاپ اول، ۱۳۴۹.
- ۲۶- مدیرنیا، جواد، حضانت کودک، تهران، انتشارات مجد، چاپ اول، ۱۳۷۹.
- ۲۷- معرفت، ماهنامه دادرسی، بحث حضانت، شماره ۴ شهریور و مهر، سال .
- ۲۸- موسوی، احمد، حضانت کودک، مجله کانون هدایت، انجمن ملی حمایت کودکان، ۱۳۴۲.
- ۲۹- میر داداشی، سید مهدی، بررسی فقهی - حقوقی حضانت، مجله رواق اندیشه، تیر ۱۳۸۱.
- ۳۰- نظری توکلی، سعید، حضانت کودکان در فقه اسلامی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، تهران، بی تا.
- ۳۱- نجفی، محمد حسن، جواهرالکلام، بیروت، دارالاحیاء التراث العربی، ۱۴۱۸ هـ.
- ۳۲- نوری، میرزا حسن، مستدرک الوسائل، ج ۱۴، قم، مؤسسه آل البيت.
- ۳۳- وهبه الزحیلی، الفقه الاسلامی و ادلته، دار الفکر، دمشق، چاپ چهارم، ۱۴۱۸ ق.
- ۳۴- دهخدا، علی اکبر، لغت نامه، مؤسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران، ۱۳۷۳ ش، چاپ اول.
- ۳۵- العاملی (شهید ثانی)، زین الدین بن علی، مسالک الافهام، مؤسسه المعارف الاسلامیه، قم، چاپ اول، ۱۴۱۶ ق.
- ۳۶- الخوانساری، سید احمد، جامع المدارک، مؤسسه اسماعیلیان، قم، چاپ دوم، ۱۳۶۴.
- ۳۷- سید حسن امامی، حقوق مدنی، انتشارات طه، چاپ اول.
- ۳۸- محقق حلی، شرائع الاسلام، اسماعیلیان، چاپ دوم.
- ۳۹- بستان نجفی حسین، و دیگران، اسلام و جامعه شناسی خانواده، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، قم، ۱۳۸۹.
- ۴۰- صفایی، حسین، حقوق خانواده، نشر میزان، تهران، ۱۳۸۳.
- ۴۱- صدوق، الخصال، مکتب الاسلامیه، تهران، بی تا.

This document was created with Win2PDF available at <http://www.daneprairie.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.